

sig da til ikke at indskride, naar der kun var 90, og forpligtede sig til at indskride, naar der var 120. Men under selve Forhandlingen fik man det, som her nævnt, ændret til: Du kan ikke indskride, naar der ikke er 100, men da skal Du gøre det. Jeg kan meget godt forstaa den Tankegang fra Regeringsmagtens Side, navnlig i de Tider. Man vilde være fri for Ansvar og gav derfor Slip paa sin Myndighed, som i bægge Henseender var farlig for en Minister, navnlig under en fra alle Sider anerkendt fri Forfatning. Der er ikke Tvivl om, at hvis man nogenstunde havde drømt om, at vi skulde komme til at opleve de Tider som nu, havde man naturligvis skrevet alle vore Love lige fra 1849 i et andet Sprog, end de ere, eller man havde vel endog saa grebet stærkere ind; men det er virkelig ikke at bebrejde vore Fædre, at de ikke have været saa forsynlige; thi hvem havde vel nogenstunde drømt om noget saa vildt som det, der nu praktiseres. Jeg kan derfor ikke slette rettere end, ja, jeg er personlig saa overbevist om det, som nogen Lægmænd, der nøje har fulgt med paa det Omraade, kan være, at Ministeren ikke blot politisk og efter almindelig jævnt Forstand har Uret, men jeg nærer ogsaa det Haab, at han trods de ugunstige Tider vil saa juridisk Uret; det skal nu Tiden vise; men jeg mener, at Højesteret vil modsig ham. Jeg tillægger det stor Vægt til Fordel for Ministeren, at han allerede kan paaberaabe sig en Overretsdom i Viborg. Vi ere jo opdragne med en naturlig Tilbeden af Domstolene, disse hellige Steder, hvor intet urent, ingen Svaghed eller Strøbelighed eller Bihensyn kommer hen, disse Steder, hvor man ligesom ser Halvguder i forklaret Stikelse veje paa Retfærdighedens fine Vægtstaa. Det eneste, der ifølge den Betragtning, som man saaledes er opdragen i, kan falde en for Bryttet, er, dels den Erfaring, somme af os have haft, dels statistiske Data om, hvor tit Retfærdigheden ligger til den ene Side ved en Instans og til den anden Side ved en anden. Det rokker os ganske vist i den Overbevisning, som vi ellers have indlevet os i, at naar der er faat Stop der, saa er der stoppet; ej blot faktisk retligt, men ogsaa absolut maa Tanken bøje sig ind derunder. Der have de vist talt, og der tie vi. Jeg skal med Hensyn til Overretsdommen — det er ingen Forklejnelse af Dommen, og endnu langt mindre af Voteringen — gøre opmærksom paa den løjerlige Maade, hvorpaa man stemmer ved Overretten. Man udvælger visse Medlemmer til at votere, og det er i Reglen 5; de 3 kunne da stemme for, at dette er hvidt, og de 2 andre kunne stemme for, at dette er sort, eller ompendt, og saa

kommer de 3 Mænds Dom til at gælde som hele Overrettens Dom. Vi faa ikke, undtagen lejlighedsvis, noget at vide om, hvad der ligger bagved, vi faa i Reglen ikke Mindretallets Motum at vide og de forskellige Grunde derimod. Nu har det interesseret mig at lægge Mærke til her, at den højtærede Minister støtter sig til den brave, i sin Tid administrative Embedsmand og nuværende Overretsdommer i Viborg, Skibsted. Ministeren støtter sig til ham og til Overretten. Nu skal jeg ærbødigt tillade mig at bemærke, at Skibsted, denne retsindige og kyndige Mand paa dette Omraade, utvivlsomt af sine Kolleger i Viborg Overret er betragtet som den kyndigste i den Slags Domme, der særlig angaa Skolesager, og at han derfor har haft Andel deri, betragter jeg som fuldstændig givet. Men vi kunne ikke forlange, at en Mand skal have andre Meninger som Dommer end dem, han har tilegnet sig og lagt ned i sine Skrifter som Ministeriets Embedsmand. Jeg skal naturligvis ikke forfølge denne Sag, men for mig personlig gør det saa meget, at jeg finder et Slægtstaf mellem Skibsteds Bog af 1876 og Overretsdommen, og jeg skulde fæle meget, naar det ikke blev faktisk et og det samme, og Ministeren kan saa støtte sig til bægge. Dese og et og det samme. Men det er, haaber jeg, ikke dermed afgjort. Det har Vægt, meget betydelig Vægt, hvad den Mand i Almindelighed siger; men naar man stiller sig paa den Maade, at beholde saa meget for Administrationen som muligt, undgaar man dog vistnok, naar man skal til at fortolke, en Del af det, som bliver bestemmende for en fra Administrationsforholdigheder frigjort Overvejelse. Jeg slutter mig derfor til det Standpunkt, den ærede Forespørgger staar paa, og vilde være villig til at give dette Udtryk.

Et forekommer det mig dog, at det var berettiget at vente af den ærede Kultusminister, nemlig at han var taus, mens Retten sad. Der er ingen af os, hvor personlig overbevisning vi end ere om, at vor Opfattelse af Dommen og af Ministerens administrative Myndighed er rigtig, der siger andet end: Godt er det, at det er kommet for Domstolene; lad os nu se, hvad Højesteret siger, og derpaa tale videre om, hvad der saa skal gøres. Ministeren derimod erklærer: Jeg vil ikke være taus, medens Retten sidder; jeg vil fortsætte paa min Vej, medens det er under Domstolenes Paakendelse. Billigvis kunne vi dog blive enige om, at det var det mindste, vi her kunne forlange af Ministeren, at han ikke forfulgte disse Sogneraader, indtil Højesteretsdommen forelaa.